

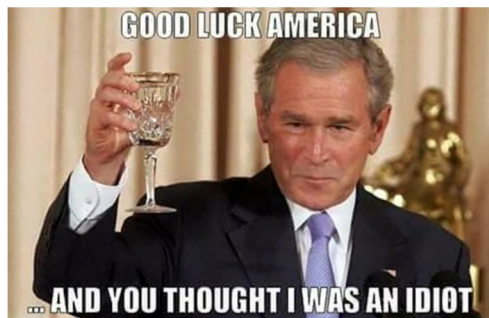
Donald Trump – Yes, We Can!

Roman Míčka

*The world is changed,
I feel it in the water,
I feel it in the Earth,
I smell it in the air,*

*much that once was is lost, for none now live who remember it.
It began with the forging of the great rings.*

Galadriel's Prologue

Ano, svět se mění, společně s Galadriel to cítíme všude, ale nevíme přesně, jakým směrem se vydává, něco je ztraceno, ale něco nového přichází. Stejně jako si tehdy voliči společně s Barackem Obamou říkali ono „Yes, We Can!“, mohou si to říci i dnes. Nenadále vítězství Donalda Trumpa v amerických prezidentských volbách opět ukázalo, podobně jako nedávno při britském referendu k Brexitu, že na průzkumy veřejného mínění a různé mediální clony

spoléhat nemůžeme. Také se zdá, že revolta voličů vůči zavedeným politickým elitám a zaběhlým stereotypům je stále silnější a můžeme se dočkat mnohých překvapení.

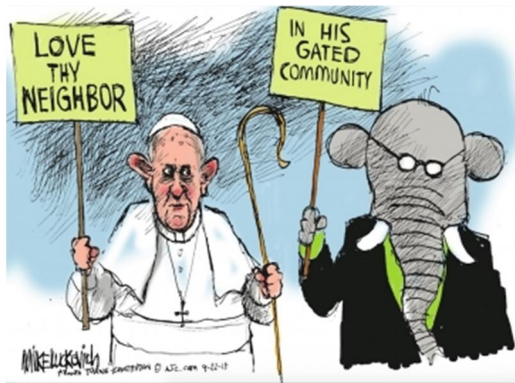
Sám jsem váhal, kdybych byl v pozici držitele amerického pasu, jak bych volil v této tak kontroverzní volbě. Ani jeden z kandidátů nesplňoval základní kvality, a to ani u „svých“ registrovaných voličů. 62% registrovaných demokratických voličů nepovažovalo svou kandidátku za důvěryhodnou a čestnou, 52% mělo dokonce za to, že má slabý morální charakter. U registrovaných voličů republikánských nepovažovalo Trumpa za čestného a důvěryhodného podobně 64 %, o jeho slabém morálním charakteru bylo přesvědčeno dokonce 66 %. Výběr amerického prezidenta tak byl, zdá se, spíše ve znamení „negativní volby“, tedy domněnky menšího zla.

Inu, možná bych si dovolil ten luxus, s ohledem na svědomí, a váhal bych spíše v dilematu mezi libertariánem Gary Johnsonem a mormonem Evanem McMullinem. To si ale mohu dovolit jen jako Neameričan, protože v mém případě jde jen o jakési mentální cvičení. Když už bych musel odpovědět, kterého ze dvou klíčových kandidátů bych volil, kdyby nebyli žádní jiní, musel bych zvolit lidovecký přístup. Buď s Danielem Hermanem říct – „*Nepřisluší se mi k tomuto vyjadřovat*“,¹ nebo společně s Pavlem Bělobrádkem odpovědět – „*Ronalda Reagana*“, nebo přeci jen (nejspíše) s Cyrilem Svobodou – „*Jde o extrémně těžkou volbu a výběr menšího zla. Kdybych si musel vybrat, volil bych Donalda Trumpa. Byla by to aspoň šance na změnu vztahu mezi USA a Evropou. Teď je vše zablokované ve stereotypech.*“ I když se Trump podle papeže

¹ Srov. http://www.lidovky.cz/anketa-jestrab-clintonova-vs-nevyzpytatelny-trump-koho-by-volili-cesti-politici-gig-/zpravy-domov.aspx?c=A161107_180019_in_domov_ELE

Františka nechová jako křesťan, když chce stavět zdi a ploty, přeci jen se v klíčové citlivé otázce umělého potratu, této pověstné „krvavé křižovatce“ kulturní války, vydává oproti Clintonové „pro-life“ směrem. Je důležitější otázka solidarity s migranty, nebo s nenarozenými dětmi? Lepší by bylo možná obojí, ale takový postoj obvykle na politickém poli není k dispozici.

Jak se mimochodem s volebními dilematy potýkali američtí katolíci? Jako vždy v posledních letech, byli tak nějak rozděleni půl na půl. Přesněji, alespoň pokud se můžeme spolehnout na známé *Exit Polls*,² tak u nich mírně převažovala preference Trumpa (52%) nad Clintonovou (45%). Letošní *Exit Poll* CNN však nenabízí, oproti předchozím letům, další zajímavé korelace mezi příslušností ke katolicismu, mírou náboženské horlivosti či příslušností k „rase“. Z jiných čísel ale

můžeme usoudit, že situace bude obdobná jako v případě předchozích voleb. U amerických protestantů (nerozlišeně) byla preference Trumpa mírně vyšší (58%), Clintonové jen 39%. Pokud se naopak zohlední míra intenzity náboženského života bez ohledu na vyznání (návštěvnost bohoslužeb nejméně jednou týdně), tak v této skupině činila podpora Trumpa 56% a Clintonové 40%.

Pokud se zaměříme na volební preference posledních několika prezidentských klání, můžeme vidět, že americká katolická komunita jako celek, činící přibližně 23–25% amerického obyvatelstva, volila v roce 2000 republikána Bushe ze 46 % a demokrata Ala Gora z 53 %, zatímco v roce 2004 Bush získal na svou stranu dalších 6 % katolíků, celkem tedy 52 %, demokrata Kerryho (ač formálně katolíka) podpořilo 47 %. V prezidentských volbách v roce 2008, kdy proti sobě stáli demokratický kandidát Barack Obama a republikánský kandidát John McCain, katolíci jako celek volili Obamu z 54 % a McCaina ze 45 %. Prezidentské volby 2012 mezi Barackem Obamou a Mittem Romneyem znamenaly pokles preference u katolíků jako celku (50 %) pro Obamu a posílení pro republikána Romneyho (48 %). U „bílých“ katolíků byl vzestup podpory republikánskému kandidátovi ještě zřejmější (59 %) a pokles podpory Obamy (40 %) rovněž. Podobně se zvětšila i propast mezi nábožensky zanícenějšími katolíky (bohoslužby alespoň jednou týdně), kteří volili Romneyho z 57 % a Obamu ze 42 %, a liberálnějšími katolíky, kde byl poměr takřka přesně opačný (42 %/56 %). Podrobnější otázky a jejich souvislosti s preferencí kandidátů nebyly pro letošek v *Exit Polls* (proč?) zkoumány, ale je zřejmé, že třeba klíčová etická otázka umělého potratu byla ve výběru kandidáta důležitější než pouhá konfesní příslušnost, ale dokonce i míra intenzity náboženského života, jak naznačuje i korelace z předchozí volby – zastánci „pro-choice“ volili Obamu 76%, naproti tomu zastánci „pro-life“ volili ze 79% Romneyho.

Inu, jaké z toho plyne poučení? Žádné velké – pouhá příslušnost ke katolicismu negeneruje automaticky preferenci kandidáta, záleží spíše na jiných faktorech, rodinném stavu, „rase“, věku, nebo třeba právě onom postoji k otázce potratů. Dilema amerických katolíků v letošní

² Srov. <http://edition.cnn.com/election/results/exit-polls>

prezidentské volbě popsal John Garvey, prezident *Catholic University of America*, jako „trolley problem”,³ tedy jak mi říkáme – zatrožený problém – v němž mohou vyvstat závažné morální problémy při volbě každého z obou kandidátů a každý z nich představuje pro USA a svět určitou hrozbu. V tomto smyslu si poněkud posteskl, že třeba určitá větší pluralita stran (než jen dvě), nebo dokonce existence „katolických“ stran v Evropě může být určitým ulehčením tohoto případného „katolického dilematu“. My v Evropě ale víme, že to zase tak jednoduché nemáme.

Inu, dost již katolických nářků, v souvislosti s novou prezidentskou volbou v USA se svět určitým způsobem mění a musíme jej vzít za svůj. I když jsou zde závažné obavy a negativní trendy – vzrůst antagonismů v rámci společnosti(i), vzestup fenoménu populismu a riziko destabilizace geopolitiky – můžeme v éře nového prezidenta, navzdory poněkud kontroverznímu rétorickému i morálnímu profilu, spatřovat i četná pozitiva. Fenomén Trump je ztělesněním faktu, že demokracie funguje a že je možné narušit či obrátit určité trendy, které se zdají být neměnné a vzdálené dosahu běžných voličů. Může dojít k mírnému posílení trendů vychylujících globální veřejné mínění ve prospěch „kultury života“ a dalších citlivých etických otázek. Mnozí kritici USA a jejich (příliš aktivního?) působení ve světě mohou mít radost – mohlo by se konečně ukázat, jak svět bude vypadat, pokud USA skutečně omezí svou angažovanost a vojenskou přítomnost na četných místech světa – včetně Evropy. Tím se může obrousit ostří globálního antiamerikanismu a ukázat, jestli je svět s nižší angažovaností USA lepší, nebo naopak horší. Je výzvou odpovědnosti pro nás – už jen v podobě serióznějšího zamyšlení nad vlastní bezpečnostní situací, kdy by mohlo konečně dojít k přijetí hlubší odpovědnosti za bezpečnostní situaci, třeba jen respektováním závazku členů NATO dávat na vojenské výdaje alespoň 2% HDP. Zlepší se vztahy s Ruskem (?) – prezidenti si budou bezesporu lépe rozumět – Obamova administrativa skutečně asi neuměla s Putinem adekvátně jednat a vznikla situace analogická takřka situaci pozapomenuté Studené války. Dejme tedy Donaldu Trumpovi šanci – řekněme nějakých oněch 100(0?) dnů hájení – než budeme moci situaci lépe vyhodnotit. Současná situace je příliš excitovaná na unáhlené soudy.

³ Srov. <https://cruxnow.com/interviews/2016/10/27/catholics-trolley-problem-presidential-elections/>